[2024] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 391 : 2024 INSC 124

ਕਲਿੰਗ @ ਕੁਸ਼ਲ

ਬਨਾਮ

ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹੁਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ

(2013 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 622)

20 ਫਰਵਰੀ 2024

[ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, * ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ-PW-1 ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ; ਕੀ PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ; ਕੀ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸੀ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਸਬੂਤ - ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ - ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ - ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੇਸ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। PW-1 ਸ਼ੁੱਧਤਾ.

ਹੋਲਡ: ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਿੰਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੁਕੜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਉਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੱਚੀ ਸੀ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ PW-1, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ –

ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋਂਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਪੂਰਵ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਚਰਣ, ਇੱਕ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਆਦਿ। ਕੁਝ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ 'ਤੇ ਮਾਰਦੀਆਂ ਹਨ - ਖੂਹ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਹਨ - PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਟੈਸਟ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਲਈ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਪਰੀਤਤਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ - ਇਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। - ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ - ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਲਤੀ - ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੋ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪਾਰਾ 14-16, 25-27 ਅਤੇ 30]

ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ:

ਆਯੋਜਤ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਤਭੇਦ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇਗੀ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ - ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿਗੜਿਆ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪਰਾ 25]

ਸਬੂਤ - ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ - ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ: ਆਯੋਜਤ: ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮਿਆਰ ਉੱਚੇ ਪਾਸੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਮਿਆਰ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 15]

ਸਬੂਤ - ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤ - "ਪੰਚਸ਼ੀਲ" ਸਿਧਾਂਤ:

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ - ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ - ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੇਸ - ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਆਯੋਜਤ: ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ - ਮੁਕੱਦਮੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਲੜੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਇੱਕ ਹਲਕੇ-ਦਿਲ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 29]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਚੰਦਰਪਾਲ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ [2022] 3 SCR 366 :(2022) SCC ਆਨ ਲਾਈਨ SC 705; ਸੰਜੀਵ ਬਨਾਮ ਐਚਪੀ ਰਾਜ (2022) 6 ਐਸਸੀਸੀ 294 – ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ। ਸੰਸਾਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [2010] 12 ਐਸਸੀਆਰ 583 : (2010) 10 ਐਸਸੀਸੀ 604; ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [1978] 1 SCR 597 : (1977) 4 SCC 452; ਮੱਲਿਕਾਰਜੁਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [2019] 11 SCR 609 : (2019) 8 SCC 359; ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [2021] 10 SCR 1022 : 2018 (SC) ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 186; ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2003] ਸਪਲਾਈ. 2 SCR 35 : (2003) 7 SCC 643 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ; ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਸਮ; ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤ; ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੜੀ; ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ; ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਉਲਟਾ; ਦੋ ਸੰਭਵ ਦ੍ਰਿਸ਼; ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਿੱਟਾ; ਵਿਪਰੀਤਤਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ; ਕਰਸਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼; ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ; ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ; ਛੋਟੀਆਂ ਅਸੰਗਤੀਆਂ; ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ; ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ; ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ; ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ; ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼; ਸਟਾਕ ਗਵਾਹ.

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : 2013 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 622
ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 28.03.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, 2005 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 130 ਵਿੱਚ ਧਾਰਵਾੜ ਵਿਖੇ ਸਰਕਟ ਬੈਂਚ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਸ਼ਰਨ ਠਾਕੁਰ, ਮਹੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਠਾਕੁਰ, ਸ਼ਿਵਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੀ.ਐਨ. ਸਿੰਘ, ਮੁਸਤਫਾ ਸਜਾਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੀਰਤੀ ਜਯਾ, ਰਣਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਚੰਦੇਲ, ਡਾ: ਸੁਸ਼ੀਲ ਬਲਵਾੜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ। ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਵੀ.ਐਨ. ਰਘੂਪਤੀ, ਉਮਰ ਹੋਡਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਈਸ਼ਾ ਬਖਸ਼ੀ, ਉਦੈ ਭਾਟੀਆ, ਕਾਮਰਾਨ ਖਾਨ, ਮਨੇਂਦਰ ਪਾਲ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

1. ਮਾਸਟਰ ਰਿਤਿਕ, 2.5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, 03.11.2002 ਨੂੰ ਹੁਬਲੀ, ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ। PW-1, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ PW-1 ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਲਟਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਤਿਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਰਹੱਸ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਧਾਰਵਾੜ ਵਿਖੇ ਸਰਕਟ ਬੈਂਚ) ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 30/ ਵਿੱਚ 28.03.2011 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। 2005

ਤੱਥ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ

2. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ (ਨਾਲ ਹੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ) ਕਾਫ਼ੀ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲਝਣ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। 03.11.2002 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦਾ ਲੜਕਾ ਖੇਡਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। PW-1 ਦੁਆਰਾ PS ਵਿਦਿਆਨਗਰ, ਹੁਬਲੀ, ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਖੇ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜੁਰਮ ਨੰਬਰ 215/2002 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. 14.11.2002 ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਅੱਗੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦਾ ਭਰਾ ਵੀ) ਸ਼ਰਾਬੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰਿਤਿਕ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 14.11.2002 ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।15.11.2002 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ 12:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਿਤਿਕ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੀਐਸ ਵਿਦਿਆਨਗਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫਆਈਆਰ) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

4. ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-16 (ਕੇਸ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਆਈਓ) ਦੁਆਰਾ ਐਕਸ.ਪੀ.21 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ PW-16, PW-1, PW-1 ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਾਮਤ ਕੈਫੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ।

ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-16, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉਕਤ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤੈਰਦੀ ਹੋਈ ਮਿਲੀ। ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਚਨਾਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਕੇ ਦਾ ਪੰਚਨਾਮਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ, PW-17 ਤੋਂ M.O.s 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਗਹਿਣੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਉਤਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ PW-17 ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

5. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, PW-16 ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤਿੰਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ 18601 ਦੀ ਧਾਰਾ 201, 302, 363, 364 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ 30.04.2004 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਐਲ.ਡੀ. ASJ-01, ਧਾਰਵਾੜ (ਹੁਬਲੀ)।

6. ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ:
i. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।
ii. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗੈਰ-ਨਿਆਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
iii. ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਉਹਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਐਕਸ.ਪੀ.1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਨੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਸੀ।

iv. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ PW-1 ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ।
v. PW-1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਐਕਸ.ਪੀ.1 ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 3. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਥਾਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. Ex.P1 ਤੋਂ 3.

vi. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ PW-1 ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

vii. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ। PW-1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ PW-16 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।
viii. ਅਗਲੇ ਦਿਨ PW-1 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ 14.11.2002 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ix. PW-1 ਨੇ PW-5 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 03.11.2002 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜਾਂ PW-7 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅੱਗੇ, ਜਿਸਨੇ PW-1 ਨੂੰ 10.11 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। .2002 ਕਿ ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। PW-1 ਦਾ ਆਚਰਣ ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

x. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚ ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਤੋਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗਹਿਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ। PW-1 ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

xi ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂਜ਼ - PW-5, PW-6, PW-7 ਅਤੇ PW-18 - ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 201, 302, 363, 364 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3.

8. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ. 2 ਅਤੇ 3, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-17 ਤੋਂ ਗਹਿਣੇ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2 ਅਤੇ 3, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ:
i. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਸਵੈਇੱਛਤ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ii. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ PW-1 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਮਤਭੇਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।
iii. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ PW-1 ਦੇ ਸਬੂਤ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ

9. ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ PW-1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ PW-1 ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਖਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ PW-1 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਸਨ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

11. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਧ ਗਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ 2 ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 3 ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਓ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੱਲਿਕਾਰਜੁਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 4 ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 5 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

---------- ----------

2 [2010] 12 SCR 583 : (2010) 10 SCC 604

3 [1978] 1 SCR 597 : (1977) 4 SCC 452

4 [2019] 11 SCR 609 : (2019) 8 SCC 359

5 [2021] 10 SCR 1022 : 2018 (SC) ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 186

12. ਅਸੀਂ ਸ਼. ਸ਼ਰਨ ਠਾਕੁਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਏ.ਏ.ਜੀ.

ਚਰਚਾ

13. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

i. ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਹੈ
ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਣਯੋਗ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ?

ii. ਕੀ PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

iii. ਕੀ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੈ?

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜਿਆਦਾਤਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ PW-1 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਿੰਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੰਦਰਪਾਲ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ:

"11. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਜੁਰਮ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਕਲੀਚਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਪੀ. ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਪਲਟਨ ਮੱਲ੍ਹਾ ਰਾਹੀਂ, ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ

ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

15. ਇਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੁਕੜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਉਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੱਚੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮਿਆਰ ਉੱਚੇ ਪਾਸੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਿਆਰ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

16. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 14.11.2002 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ PW-1 ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਘਟਨਾ 03.11.2002 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ 11 ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਗਿਆਰ੍ਹਵੇਂ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ PW-1 ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਆਮ ਵਾਂਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੁਟੀਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ 15.11.2002 ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 15.11.2002 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ, PW-1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਏ।

17. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਈਏ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ PW-1, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, PW-1 ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

18. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਐਗਜ਼ਾਮ ਇਨ ਚੀਫ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਸਲ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ Ex.P1 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤੱਥ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਵੱਲੋਂ 15.11.2002 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ PW-1 ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ (ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ) ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, 14.11.2002 ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦੇ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਐਕਸ.ਪੀ.1 ਚੁੱਪ ਹੈ। Ex.P1 ਤੋਂ 14.11.2002 ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ 14.11.2002 ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੋਏ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਸੂਚੀ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-5 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-6 ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਐਕਸ.ਪੀ.1 ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਸਰਤ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਾਂਗੇ।

19. ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਨ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਥਾਣੇ

ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, PW-16/I.O. ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ, ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਕੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਉਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਦ PW-1 ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ PW-16 ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਘਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਵੈਇੱਛਤਤਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਵੈਇੱਛਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹੈ।

20. ਅਗਲਾ ਤੱਤ ਜੋ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਲਟ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰੂ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਤੱਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉਸੇ ਬਿਆਨ/ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਾਜਬ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

21. ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਵਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, ਖੁਲਾਸੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ PW-1 ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਕਵਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੂਜਾ ਗਵਾਹ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-2, ਪੰਚ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਇੱਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਵੇਟਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਹੁਣੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਥਾਣੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਰਿਆ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਥਾਣੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਆਮ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ

ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ, ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ I.O./PW-16 ਦੁਆਰਾ PW-2 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, PW-2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ I.O. ਦਾ ਸਟਾਕ ਗਵਾਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

22. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖੂਹ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਛਾਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸਿਓਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। PW-1 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਐਕਸ.P1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਵਰਣਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਲਾਸ਼ ਸੜਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ 12 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਲਜੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਸਬੰਧੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

23. ਇਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਕਿ ਪਦਾਰਥਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੋਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਬੋਲ਼ੀ ਚੁੱਪ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਤੱਥ 15.11.2002 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਚੁੱਪੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਬੇਚੈਨ ਪਿਤਾ ਥਾਣੇ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਚਰਣ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, PW-5 ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ, PW-6 ਨੇ ਵੀ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ PW-7 ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਸੰਸਕਰਣ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹਨ. ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਹੈ।

24. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਤਲ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। PW-14 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਡੁੱਬਣ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ PW-7 ਅਤੇ PW-18 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ 3 ਤੋਂ 12 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੌਤ 03.11.2002 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਟਕੀ ਭਰ ਲੂਣ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮਤਭੇਦ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

25. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਹ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿਗੜਿਆ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

26. ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ

ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸੰਜੀਵ ਬਨਾਮ H.P.7 ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"7. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ:
7.1 ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਲ ਜੋ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਵਿਜੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 8, ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਬਨਾਮ H.P.9 ਰਾਜ)

7.2 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਅਟਲੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. 10 ਸਟੇਟ)

7.3 ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਸੰਬਾਸੀਵਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ 11)"

27. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੇਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਪਰਿਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਪੰਚਸ਼ੀਲ" ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਤ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਹੈ. ਪਰਿਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਦਾ ਮਾਰਜਿਨ ਘੱਟ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

---------- ---------

7 (2022) 6 SCC 294

8 (2019) 5 SCC 436

9 (2020) 10 SCC 166)

10 ਏਆਈਆਰ 1955 ਐਸਸੀ 807

11 [1998] 3 SCR 280 : (1998) 5 SCC 412

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਅਸੰਗਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋਂਦ, PW-1 ਦਾ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਵਹਾਰ, ਇੱਕ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਗਵਾਹ PW-2 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, PW-1 ਦੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਚਰਣ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗਵਾਹੀ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ 'ਤੇ ਮਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਕਸਾਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ, ਤਿੰਨੋਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

28. ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਕੈਟੇਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 12, ਮੱਲਿਕਾਰਜੁਨ 13 ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

29. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਤਿੱਖਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੱਕੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੇਸ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ।

---------- ----------

12 [2003] ਸਪਲ. 2 SCR 35 : (2003) 7 SCC 643

13 [2019] 11 SCR 609 : ਸੁਪਰਾ

14 [2021] ਸਪਲਾਈ. 10 SCR 1022 : Supra

ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾ ਸਕਣ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੱਖ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਲੜੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ 15, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਸ਼ੱਕ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸਟੈਂਡ ਬਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

31. ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

32. ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।
ਹੈੱਡਨੋਟਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:
ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

15 'ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਸਬੂਤ', ਗਲੈਨਵਿਲ ਵਿਲੀਅਮਜ਼।.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

PALLAV THAKUR ADVOCATE